

Veri Tabanlarına Sağlanan Hukuki Koruma

Av. Emine GÖĞÜŞ*

Özet

Bulduğumuz yüzyılın bilişim çağı olarak adlandırılmasına binaen çağın en değer atfedilen unsurlarından birinin de veriler olduğunu ifade etmek yanlış olmayacaktır. Verileri bir araya getiren veri tabanları da önemi ile doğru orantılı şekilde yaygın olarak üretilmekte ve kullanılmaktadır. Veri tabanları, içindeki verilerden bağımsız derlemelerdir. Dolayısıyla bu derlemelerin de arka planındaki fikri güç yahut yatırım için bir koruma mekanizması öngörülmesi ehemmiyetlidir. Hukukumuzda, veri tabanları için FSEK kapsamında öngörülen koruma mekanizmaları, uluslararası fikri mülkiyet hukuku metin ve mevzuatlarını müteakiben getirilmiştir. Bu hukuki korumanın neler olduğu ve kapsamı bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır.

Anahtar kelimeler: Fikir ve Sanat eserleri, Veri Tabanı, Hukuki Koruma, Özgünlük Taşıyan Veri Tabanları, Özgünlük Taşımayan Veri Tabanları.

* İbn Haldun Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Özel Hukuk Doktora Öğrencisi. Bu çalışma, İbn Haldun Üniversitesi Hukuk Fakültesi Özel Hukuk Bölümü, Ticaret Hukuku Anabilim Dalı bilgisi dahilinde yayınlanmıştır.

Legal Protection of Databases

Abstract

Since the current century is called the information age, it would not be wrong to state that one of the most valued elements of the age is data. Databases that bring data together are also widely designed and consumed in direct proportion to their importance. Databases are compilations independent of the data in them. Therefore, it is important to provide a protection mechanism for the intellectual effort or investment behind these compilations. In Turkish law, the protection mechanisms foreseen for databases within the scope of Code on Intellectual and Artistic Works numbered 5856 have been introduced following the international intellectual property law texts and legislations. The subject of this study is the nature and scope of the legal protection set forth for the databases.

Keywords: Database, Databases with Originality, Databases without Originality, Intellectual and Artistic Works, Legal Protection.

Extended Summary

In line with the EU Directive 96/9 on the Legal Protection of Databases, the legal protection foreseen for databases in the Code on Intellectual and Artistic Works numbered 5856 is provided with a binary distinction as databases that contain the exclusivity of the owner and databases that do not contain the exclusivity of the owner. While the first type of original databases are granted copyright protection, the second type of non-original databases are granted *sui generis* legal protection. Unlike the WIPO Intellectual Property Agreement, the Berne Convention and TRIPs, the fact that protection is also provided for non-original databases is important in terms of providing a certain amount of labor and capital.

In order to provide copyright protection for original databases, the database must meet the criteria of having a specific content, being created for a specific purpose and within a specific plan, and also being independently accessible.

The criterion of having a specific content is the presence of selected and compiled data or materials in the database. These data may be articles, poems, paintings, in short, works of science, literature, fine arts, or other data and materials that do not qualify as works.

The condition of being created for a specific purpose and within a specific plan corresponds to the fact that the database is the product of intellectual creativity. Selection of data is the process of choosing which data will be presented within the determined purpose. Compilation is the choice of how the selected data will be presented to people (users). This selection and compilation must be original.

The criterion of being independently accessible means that whatever form the database is in, the data must be in a format that can be accessed by its users in a virtual, electronic, physical, etc. environment.

Within the scope of Art. 6/11 of the Code, databases that contain the exclusivity of their owner are subject to the general period stipulated for the protection of the work in the Code. Pursuant to Article 27 of Code, this protection lasts for as long as the copyright owner lives and for seventy years after the death of the copyright owner. If the first copyright owner is a legal person, a seventy-year protection period will be in question as of the date of the publicization of the database. The protection provided to the database cannot be extended to the content of the database. If the materials in the content of the database are in the nature of a copyright, they already benefit from the copyright protection in the Code of Intellectual and Artistic Works. When the unfair use of data and materials that are not in the nature of a copyright work comes to the fore, the owner of the database does not have the opportunity to apply to the legal remedies in Articles 66 et seq. of the Code against these infringements.

Databases that do not contain the originality of the owner of the work are databases that, although they are not the product of creativity, there is a serious labor or investment in their design, and therefore a *sui generis*

protection is granted. The reason for granting legal protection to databases that contain originality is that the designed system itself is an intellectual product in its own right, as it is presented for the benefit of others. For databases that do not carry the originality of their owner, the Law grants the owner of the database the right to bring criminal proceedings against the infringer as stipulated in Article 72/3 of the Code in cases where a significant part or all of the content is permanently or temporarily transferred to another medium by any means, or a significant part or all of the content is distributed, sold, rented or transmitted to the public by any means.

Although the conditions under which the legal protection afforded to databases will be suspended, i.e. the exceptions to the protection, are specified in Directive No. 96/9, they are not specified in the Code. According to the Directive, if the database has been made public, a significant part or all of its content may be transferred to another medium or reused for personal use, education, training, scientific research, public security, judicial or administrative purposes, even without the permission of the database producer. It would be appropriate to provide similar exemptions in Code of Intellectual and Artistic Works in order to ensure harmonization with EU law.

Although the legal protection of databases was included in our legislation in 1995 within the scope of the EU harmonization process, the provisions on databases in the Law on Intellectual and Artistic Works are not in full compliance with the EU Directive.

At this point, introducing a definition for databases in the definition article 1B, preserving the distinctions in Article 6/11 and Additional Article 8 of the Code on Intellectual and Artistic Works, and clearly stipulating the exceptions to the protection of non-original databases as in the Directive will improve our legislation.

Giriş

İlmi ve toplumsal birikimin aktarılması adına, üretilen bilginin derlenmesi ve faydalanacak kitleye takdim edilmesi yüzyıllardır süregelen bir uygulamadır. Bilgi toplumuna geçişle beraber verilerin sistematik olarak bir araya getirilmesi veri tabanlarının önemini artırmıştır. İlerleme, her bir kullanıcının o bilgiyi yeniden üretmesi yükünden kurtarılarak mevcut üretilmiş

bilginin üzerine inşa suretiyle gerçekleşmektedir¹. Fakat bunun için öncelikle, üretilmiş bilginin kullanıcıları tarafından erişilebilir olması gerekir. Veri tabanları sayesinde belirli bir amaç dahilinde derlenmiş verilere ulaşım kolaylaşmaktadır. Dijital dönüşümle birlikte ise fiziki ortamın yanında dijital ve sanal veri tabanları müzik uygulamalarından, yemek sitelerinden, içtihat ve akademik bilgi bankalarına kadar ciddi bir yer tutmakta, veriler ve veri tabanları münhasıran insan yapımı olmaktan çıkarak ve doğrudan insan etkisinin bulunmadığı makine vb. yöntemlerle de üretilmektedir².

Veri tabanı; eser, veri ve materyallerin belirli bir amaca göre ve hususi bir plan dahilinde seçilmesi ve derlenmesiyle tasarlanmış sistem üzerinden bir araç vasıtasıyla erişilebilen derleme ve koleksiyon olarak tanımlanmıştır³. Erişime yarar vasıta elektronik, mekanik ya da başka bir teknolojiyle donanmış olabilir⁴. Veri tabanları, başkaları tarafından üretilen verileri bünyesinde barındırdığı için veri tabanının işlevi bu verileri sistematik bir şekilde derlemiş olmasında, verilerin ulaşılabilirliğini kolaylaştırmasında ortaya çıkmaktadır.

Her ne kadar günümüzde veri tabanları dijital dönüşüm neticesinde çoğunlukla elektronik ortamlar üzerinden kullandığımız programlar olarak karşımıza çıksa da teknik anlamda veri tabanları elektronik ortamdaki veri tabanları ile matbu veri tabanları olarak ikiye ayrılmaktadır⁵. Bilgisayar teknolojilerinin kullanılmaya başlanmasından önce tanımda yer verilen

- 1 Ernst E. Hirsch, *Hukuki Bakımdan Fikri Say*, (İstanbul: İktisadi Yürüyüş Matbaası ve Neşriyat Yurdu, 1943), s. 53-54.
- 2 Marie-Astrid Huemer, Briefing - Revision of Directive 96/9/EC on the legal protection of databases, European Parliament, 2021, s. 3, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/694232/EPRS_BRI\(2021\)694232_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/694232/EPRS_BRI(2021)694232_EN.pdf)
- 3 Cahit Suluk/Ali Orhan, *Uygulamalı Fikri Mülkiyet Hukuku*, (Denizli: Arıkan, 2005), s. 166; Mustafa Ateş, "Veri Tabanlarının Hukuki Koruması", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 55, S. 1, (2006), s. 48, Jurix: <https://www-jurix-com-tr-offcampus.ihu.edu.tr/article/13284>, Erişim: 22.12.2023, s. 49; Fırat Öztan, *Fikir ve Sanat Eserleri Hukuku*, (Ankara: Turhan Kitabevi, 2008), s. 183; Savaş Bozbel, *Fikir ve Sanat Eserleri Hukuku*, (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2012), s. 74; Levent Yavuz/Türkey Alica/Fethi Merdivan, *Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu Yorumu Cilt I*, (Ankara: Seçkin: 2014), s. 173; Güneş, s. 99; Cahit Suluk/Temel Nal, (Rauf Karasu), *Fikri Mülkiyet Hukuku*, (Ankara: Seçkin: 2023), s. 105; Mustafa Ateş, *Fikri Hukukta Eser*, (Ankara: Turhan Kitabevi, 2007), s. 334.
- 4 Ateş, Veri Tabanları, s. 49.
- 5 Ateş, Veri Tabanları, s. 48; Suluk/Nal, s. 106; Yavuz Selim Şener, *Fikri Mülkiyet Hukukunda Dijital Veri Tabanlarının Korunması*, (Ankara: Adalet Yayınevi, 2013), s. 11.

bilgileri belirli bir metot dahilinde toplayıp depolamaya yarayan basılı nüfus kütükleri, siciller, rehberler vb. veri tabanları matbu formdaki veri tabanlarıdır⁶. Elektronik veri tabanları ise çevrimiçi ağa bağlı (online), bir ağa bağlı olmayan (offline) veri tabanları, CD, flash disk, hard disk gibi bir araçta teecessüm eden veri tabanları ya da bulut ortamdaki veri tabanları şeklinde tezahür edebilirler⁷.

Veri tabanları, mevzuatımıza ilk kez 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun⁸ (FSEK) 6. maddesine 4630 sayılı Kanun'un 3. maddesi ile eklenen bent ile girmiştir⁹. Veri tabanları uluslararası hukuki metinlerden 1886 tarihli Edebiyat ve Sanat Eserlerinin Korunmasına İlişkin Bern Sözleşmesi'nde, 1994 tarihli Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet Hakları Anlaşması'nda (TRIPs), 1996 tarihli WIPO Telif Hakları Anlaşması'nda ve 1996 Veri Tabanlarının Hukuki Korumasına Dair AB Direktifi'nde düzenlenmiştir¹⁰.

Türkiye'nin 1995 yılında AB ile Gümrük Birliği Anlaşmasını imzalaması ve 1999 tarihli Helsinki Zirvesi'nde aday ülke olarak ilan edilmesinden sonra, AB müktesebatına uyum süreci kapsamında fikri mülkiyet mevzuatını da AB fikri mülkiyet mevzuatına uyumlaştırma yükümlülüğü doğmuştur. Bu kapsamda Türkiye, 1995, 2001 ve 2004 yıllarında FSEK'te birtakım değişiklik ve yenilikler gerçekleştirmiş¹¹ ve Bern Sözleşmesi'ne¹² taraf olmuştur.

6 Ateş, Veri Tabanları, s. 49.

7 Suluk/ Nal, s. 106; İlhami Güneş, "Uygulamada Hususiyet İçeren Veri Tabanlarının Koruması ve Sui Generis Koruma", *Terazi Hukuk Dergisi*, C. 13, S. 142, (2018), s. 100, Jurix: file:///C:/Users/90546/Zotero/storage/474XU8VH/12800.html, Erişim: 22.12.2023. Veri tabanı ifadesi öğretide Beşiroğlu tarafından "bütün bilgisayar kullanıcılarının yararlanmasına olanak sağlayacak bir biçimde düzenlenmiş, çeşitli bilgi topluluklarının bir unsuru ya da tamamı olan bir bilgi külliyyümü, bir başka anlatımla edebiyat, sanat ve müzik eserleri ya da diğer eser derlemeleri ya da metin, ses, resim, sayı, olaylar ve veriler gibi diğer malzemelerin derlemelerini içeren bütünü" şeklinde oldukça zengin örneklerle açıklanmıştır. Bkz: Akın Beşiroğlu, *Fikir Hukuku Dersleri*, (Denizli: Arıkan, 2006), s. 155. Bununla birlikte veri tabanlarının salt bilgisayar yolu ile erişilebilir olması gerekemeyip elektronik olmayan ya da bilgisayar harici elektronik erişime müsait veri tabanları da mevcuttur. Bkz: Suluk/Orhan, s. 166.

8 RG. 13.12.1951 tarih ve 7981 sayılı.

9 Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine İlişkin Kanun, RG. 03.03.2001 tarih 24335 sayılı.

10 Daniel J. Gervais, "The Protection of Databases," *Chicago-Kent Law Review*, C. 82, S. 3, (2007), s. 1111; Ateş, Veri Tabanları, s. 51.

11 İktisadi Kalkınma Vakfı, *Açılan Müzakere Fasıllarında Ne Durumdayız?*, (İstanbul: Dünya Yayıncılık, 2016), s. 100; Öztan, s. 183.

12 Antlaşmanın tam metni için bkz: <https://www.wipo.int/wipolex/en/text/283693>

1. Uluslararası Anlaşmalarda ve Mevzuatta Veri Tabanlarına İlişkin Düzenlemeler

Fikri mülkiyete dair temel ilkeleri uyumlaştırmak için imzalan ilk uluslararası antlaşma olan¹³ Bern Sözleşmesi'nin 2. maddesinin 5. fıkrası hükmünde doğrudan veri tabanı ibaresi kullanılmamıştır fakat “*Ansiklopediler ve antolojiler gibi içeriği seçme ve düzenlemelerden oluşan ve fikir yaratıcılığı sonucu olan edebiyat ve sanat eserleri derlemeleri, bu gibi derlemelerin bölümlerini oluşturan her eser üzerindeki haklar saklı kalmak kaydıyla korunur.*” ifadeleri nedeniyle¹⁴ seçme ve düzenlemesi itibariyle özgün olan veri tabanlarının da Bern Sözleşmesi kapsamında korunacağı öğretilmiş¹⁵.

Fikri mülkiyet düzleminde veri tabanından ilk kez bahsedilen uluslararası antlaşma olan¹⁶ TRIPs¹⁷'in 10. maddesinin 2. fıkrasında “*İçindekilerin seçimi veya düzenlemesi nedeniyle fikri eser oluşturan, makinada okunabilecek şekilde veya başka şekillerde olan, veri derlemeleri veya diğer malzemeler aynı şekilde korunacaktır. Veri veya malzemenin kendisini kapsamayan bu koruma, verinin veya malzemenin kendisinde mevcut telif haklarına zarar vermeyecektir.*” ifadeleriyle veri tabanlarına yasal bir zemin oluşturulmuştur.

WIPO Fikri Haklar Anlaşması'nın¹⁸ 5. maddesinde ise veri tabanı “*Hangi biçimde olursa olsun, içeriğinin seçimi ya da düzenlenmesi fikri bir yaratıcılık içeren veri ya da diğer öğelerin derlenmesi, yaratıcı düşünce olarak korunur. Bu koruma, derleme içindeki veri ya da materyaller üzerindeki mevcut telif haklarına halel getirmeyecektir ve veri ya da materyaller için genişletilmeyecektir.*” ifadeleri ile korumaya tabi tutulmuştur.

13 Caterina Sganga, “Database Protection”, *Encyclopedia of Law and Data Science*, Editör: G.Comandé, (Edward Elgar, 2023), s.98-104, s. 98, SSRN: <https://ssrn.com/abstract=4579420>, Erişim Tarihi: 22.05.2024.

14 Maddenin orijinal hali için bkz: Collections of literary or artistic works such as encyclopaedias and anthologies which, by reason of the selection and arrangement of their contents, constitute intellectual creations shall be protected as such, without prejudice to the copyright in each of the works forming part of such collections.

15 Gervais, s. 1111; Ateş, Veri Tabanları, s. 52.

16 Sganga, s. 99.

17 Antlaşmanın tam metni için bkz: <https://www.wipo.int/wipolex/en/text/305736>

18 Antlaşma metni için bkz: <https://www.wipo.int/wipolex/en/text/295157>

96/9 sayılı AB Veri Tabanlarının Hukuki Korumasına İlişkin AB Direktifinin¹⁹ 3. maddesinde de “İçeriklerinin seçimi veya düzenlenmesi nedeniyle sahibinin kendi fikri yaratıcılığı oluşturan veri tabanları telif hakkı ile korunacaktır. Bu korumaya uygunluklarını belirlemek için başka hiçbir kriter uygulanmayacaktır.

Bu Direktifte öngörülen veri tabanlarının telif hakkı koruması, içeriklerini kapsamayacak ve bu içeriklerin kendilerinde mevcut olan haklara hanel getirmeyecektir.” hükmüyle veri tabanlarına sağlanan hukuki koruma açıklığa kavuşturulmuştur.

2. Türk Hukukunda Veri Tabanlarına İlişkin Düzenlemeler

FSEK’te “Tanımlar” kenar başlıklı 1B maddesinde veri tabanına ilişkin bir tanım bulunmamaktadır. Veri tabanına ilişkin ilk bahis 6. maddenin 11. bendinde yer almaktadır. İlgili fıkra “*Belli bir maksada göre ve hususi bir plan dahilinde verilerin ve materyallerin seçilip derlenmesi sonucu ortaya çıkan ve bir araç ile okunabilir veya diğer biçimdeki veri tabanları (Ancak, burada sağlanan koruma, veri tabanı içinde bulunan veri ve materyalin korunması için genişletilemez)*

İstifade edilen eserin sahibinin haklarına zarar getirmemek şartıyla oluşturulan ve İşliyenin hususiyetini taşıyan işlenmeler, bu kanuna göre eser sayılır.” şeklindedir.

Veri tabanının düzenlendiği diğer bir madde ise Ek Madde 8’dir. Madde aşağıdaki gibidir:

“Bir veri tabanının içeriğinin oluşturulmasına, doğrulanmasına veya sunumuna nitelik ve nicelik açısından esaslı bir nispet dahilinde yatırım yapan veri tabanı yapımcısı, ayrıca, veri tabanının içeriğinin önemli bir kısmının veya tamamının;

a) Herhangi bir araç ile herhangi bir şekilde sürekli veya geçici olarak başka bir ortama aktarılması,

b) Herhangi bir yolla dağıtılması, satılması, kiralanması veya topluma iletilmesi,

19 Direktif metni için bkz: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A01996L0009-20190606>

Hususlarında bu Kanunda sayılan istisnalar ile kamu güvenliği, idarî ve yargı işlemlerinin gerektirdiği istisnalar dışında izin vermek veya yasaklamak hakkına sahiptir.

Veri tabanı yapımına sağlanan koruma aleniyet tarihinden itibaren onbeş yıldır.

Veri tabanının içeriğinde esaslı bir değişiklik meydana getiren ve yeni bir yatırım gerektiren, nitelik ve nicelik açısından yapılan her türlü ekleme, çıkarma veya değişiklik sonucu bu yeni yatırımdan doğan veri tabanı kendi koruma koşullarına hak kazanır.

Bu maddede tanınmış hakları ihlâl edenler hakkında bu Kanunun 72 nci maddesinin (3) numaralı bendi hükümleri uygulanır.”

Öncelikle, veri tabanına ilişkin FSEK’teki mevcut düzenleme, kanun sistematiği açısından eleştirilmektedir²⁰. Öğretide Ateş, 1B maddesinin (d) bendindeki derlemelere ilişkin tanımın esasen veri tabanını tanımlamaya çalıştığını fakat eksik olması nedeniyle veri tabanı tanımı olarak da kabul edilemeyeceğini ifade etmiştir²¹. Kanaatimizce de tanımlar maddesi olan 1B maddesinde veri tabanına ilişkin bir tanımın verilmesi veri tabanlarının ekonomik, teknik ve hukuki önemine binaen isabetli olabilirdi.

Kanun’un 6. maddesinin kenar başlığı “İşlenmeler ve derlemeler”dir. Bindiği üzere fikir ve sanat eserleri dört gruba ayrılmış olup bunlar ilim ve edebiyat eserleri, musiki eserleri, güzel sanat eserleri ve sinema eserleridir²². İşlenme ve derlemeler bu dört gruptan ayrı olarak Kanun sistematiğinde yer almaktadırlar.

İşlenmeler, başka bir eserden faydalanarak meydana getirilirler fakat faydalandıkları eser gibi müstakil değildirler. İşleyenin hususiyetini taşırlar²³. Derleme ise özgün eser üzerindeki haklar saklı kalmak kaydıyla ansiklopediler, antolojiler gibi içeriği seçme ve düzenlemelerden oluşan ve fikri bir yaratıcılık ürünü olarak ifade edilmiştir²⁴. Kanun koyucu “İşlenmeler

20 Şener, s. 62-63.

21 Ateş, Veri Tabanları, s. 57-58.

22 Nüşin Ayiter, *Hukukta Fikir ve Sanat Ürünleri*, (Ankara: S Yayınları, 1981), s. 45; Ahmet M. Kılıçoğlu, *Sımai Haklarla Karşılaştırmalı Fikri Haklar*, (Ankara: Turhan Kitabevi, 2013), s. 135; Ateş, *Fikri Hukukta Eser*, s. 120-121.

23 Yavuz (Alica/Merdivan), s. 163.

24 Yavuz (Alica/Merdivan), s. 163.

ve derlemeler” başlıklı FSEK 6. maddede diğer bir “eser”den istifade edilerek vücuda getirilme ifadesini kullanmış olmasına rağmen maddenin 11. fıkrasında veri ve materyal kavramlarını kullanmıştır. Yani Kanun, eser niteliği taşımayan verilerin derlenmesi durumunu da korumaktadır²⁵. Başka bir ifade ile, veri tabanları, içinde bulunan verilerin eser niteliğini taşıyıp taşımadığına bakılmaksızın hukuk düzenince koruma bahşedilmiş derlemelerdir²⁶.

Eser, bilgi ya da materyalleri barındıran veri tabanları tek başlarına eser niteliğini haiz değildir. Diğer bir anlatımla ileride de detaylandırılacağı üzere belirli koşulları taşımaları durumunda veri tabanlarına eser koruması sağlanmakta ise de bu durum her veri tabanı için söz konusu değildir. Nitekim yukarıda da belirtildiği gibi nelerin eser olduğu Kanunda sayılmış ancak veri tabanları bu kapsama dahil edilmemiştir. Bununla beraber FSEK’in 6. maddesinde “işlenme ve derlemeler” kenar başlığıyla ayrı bir kategori oluşturulmuş ve veri tabanları bu maddenin 11. fıkrasında özel olarak zikredilmekle yasal bir koruma statüsüne tabi tutulmuşlardır. Bu koruma orijinal veri tabanlarına özgü eser korumasıdır. Ek madde 8’de de orijinal olmayan veri tabanlarına yönelik düzenlemeler yapılmış ve eser korumasından farklı bir koruma ihdas edilmiştir.

3. Veri Tabanına Sağlanan Koruma

Veri tabanlarının korunmasına yönelik ihtiyacın hasıl olmasıyla beraber uluslararası fikri mülkiyet metinlerinde veri tabanlarının yer almaya başladığı *Uluslararası Anlaşmalarda ve Mevzuatta Veri Tabanlarına İlişkin Düzenlemeler* başlığı altında ele alınmıştır. Kıta Avrupası ülkeleri, veri tabanlarına koruma sağlanabilmesi için veri tabanlarında fikri yaratıcılık, diğer deyişle orijinallik kriterini arama eğilimindedir²⁷. Orijinallik taşıyan veri tabanları sahibinin/yaratıcısının hususiyetini barındırır ve bu veri tabanlarını, tasarımları ve kullanıma sunumlarında özellik arz eden unsurları bünyesinde içerir²⁸. Diğer tür veri tabanları ise verilerin seçiminde ve derlenmesinde sahibinin hususiyetini taşımayan veri tabanlarıdır²⁹. Anglo-Sakson,

25 Suluk/Nal, s. 105.

26 Ateş, Veri Tabanları, s. 49; Yavuz (Alica/Merdivan), s. 173.

27 Sganga, s. 100.

28 Ateş, Veri Tabanları, s. 49-50.

29 Güneş, s. 100.

özellikle İngiliz hukuk sisteminde “beceri, emek ve öğrenme”, diğer deyişle “alın teri” standardının kabul edilmesi, seçilip derlenmesinde orijinallik bulunmayan veri tabanlarının da korunmasını gündeme getirmiştir³⁰.

96/9 sayılı Direktif, ne formda olursa olsun, bağımsız eser, veri ya da materyallerin sistematik ya da metodolojik bir yolla düzenlendiği ve bireysel erişimi sağlayan veri tabanlarının korunacağını hüküm altına almıştır (m. 1/2). Direktif, veri tabanlarına yönelik geleneksel eser korumasının yanı sıra emeğin korunması standardına dayalı olarak getirilen bir *sui generis* koruma öngörmektedir³¹. Yani AB mevzuatı hem sahibinin³² hususiyetini taşıyan veri tabanlarını hem de sahibinin hususiyetini taşımayan veri tabanlarını farklı mekanizmalarla korumaktadır³³. Sahibinin hususiyetini taşıyan orijinal veri tabanlarına eser koruması sağlanırken yaratıcılık içermeyen fakat bir emek ve sermaye sarf edilen veri tabanlarına *sui generis* bir koruma öngörülmüştür³⁴. Bunun aksine WIPO ve TRIPs gibi fikri mülkiyet hukuku metinleri yalnızca hususiyet taşıyan eser niteliğindeki veri tabanlarına hukuki koruma sağlamaktadır³⁵. Türk doktrininde Suluk ve Or-

30 Sganga, s. 100.

31 Gemma Minero Alejandre, “Overview of Databases Protection, after Two Decades of Discussions and Regulations. An International Approach.” *Humanités Numériques*, Alexandra Bensamoun (.), Les Éditions Mare Et Martin, Paris, 2015; Suluk/Orhan, s. 268.

32 Bern Sözleşmesi’ndeki eser sahibi kavramını 96/9 sayılı AB Direktifinde kişisel fikri yaratıcılığın karşıladığı ifade edilmektedir. Bkz: Gervais, s. 1121.

33 Ihsu Erdem Ari, “Blockchain as a database—proposal for a new test for the criterion of ‘independence’ in the legal definition of a database for the purposes of copyright and the *sui generis* right”, *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, C. 19, S. 6, (2024), s. 522.

34 Lionel M. Lavenue, “Database Rights and Technical Data Rights: the Expansion of Intellectual Property for the Protection of Databases,” *Santa Clara Law Review*, C. 38, S. 1, (1997), s. 42; Ateş, Veri Tabanları, s. 55. Direktifte veri tabanlarına yönelik telif koruması ve *sui generis* koruma olmak üzere iki tür koruma öngörülmüş olmasına rağmen oldukça tartışılan Ryanair kararında Avrupa Birliği Adalet Divanı, Ryanair isimli havayolları şirketinin ne telif koruması ne *de sui generis* koruma şartlarını taşımayan veri tabanı için web sitesinde kullanıcılara sunduğu hüküm ve koşullarda getirdiği kısıtlamaları geçerli bulmuştur. Bkz: C- 30-14, ECJ, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:62014CJ0030&from=EN>.

35 Ateş, Veri Tabanları, s. 51. 1996 yılında WIPO Diplomatik Konferansı’nda hususiyet taşımayan fakat ekonomik, teknik, insan gücü ve diğer kaynakların sarf edilmesiyle ciddi bir yatırım barındıran veri tabanlarına *sui generis* bir fikri koruma sağlanması yönünde taslak oluşturulduğu fakat bu tasarının ciddi eleştirilere maruz kalması nedeniyle kabul edilemediği ifade edilmiştir. Bkz: Gervais, s.1118-1119.

han ise veri tabanlarına sağlanan hukuki korumanın *imüstakil eser şeklinde koruma*, *ii. işlenme eser olarak koruma* ve *iii. sui generis koruma* olarak üç türde olduğunu ifade etmişlerdir³⁶.

Direktifte veri tabanı sahibine veri tabanı üzerinde, çoğaltma, işleme, yayma, kamuya arz etme vb. yetkiler münhasıran tanınmıştır³⁷.

Ülkemiz hukuku, AB hukuku ile uyumlu olarak her iki türdeki veri tabanı için de koruma sağlamaktadır. Veri tabanları için öngörülen hukuki koruma mekanizması, korunan veri tabanı türüne göre farklılık arz etmektedir³⁸. FSEK'in 6. maddesinin 11. fıkrası hükmünde belirli bir amaca göre ve özel bir plan dahilinde verilerin seçilip derlenmesinden bahsedilmiştir. Ek madde 8'de ise veri tabanının içeriğinin oluşturulması, doğrulanması veya sunumuna esaslı bir ölçüde yatırım yapmadan bahsedilmiştir. Öğreti, FSEK m. 6/11 hükmünün özgünlük/hususiyet taşıyan veri tabanlarını düzenlendiği konusunda hemfikiridir³⁹. Ek madde 8'deki koruma ise seçilip derlenmesinde bir orijinallik bulunmayan fakat alın teri teorisi kapsamında yapılan yatırımı karşılıksız bırakmayan bir korumayı kapsamaktadır ki bu da özgünlük taşımayan veri tabanları için getirilen bir mekanizmadır⁴⁰.

36 Suluk/Orhan, s. 268. Yazarlara göre şayet bir veri tabanı hem kendisi hem de barındırdığı verilerle birlikte başlı başına müstakil bir eser niteliğindeyse, doğrudan doğruya bir eser olarak korunacak, söz gelimi işlenme derleme eserler kategorisinde ya da Ek madde 8'deki *sui generis* korumaya göre korunmasına gerek kalmayacaktır. Yazarlar bu durumda eser korumasının veri tabanının içindeki verilere de teşmil edileceğini savunmaktadır. Nitekim FSEK m. 6/11'de veri tabanlarına eser koruması sağlanmakla birlikte bunların içeriği veri tabanı koruması kapsamına dahil değildir. Bir başka görüşe göre de veri tabanları asıl eserden bağımsız oldukları için işlenme olarak değerlendirilmemelidir, derlemelerin içeriğinin eser mahiyetinde olması fakat veri tabanlarının içeriğinin eserlerden oluşabileceği gibi veri ve materyallerden oluşması mümkün olduğundan derleme de sayılmamalı, veri tabanları bağımsız eser olarak korunmalıdır. Bkz: Engin Erdil, *Fikir ve Sanat Eserleri Hukukunda İşlenme Eserler*, (İstanbul: Beta, 2003), s. 76.

37 Ateş, Veri Tabanları, s. 55.

38 Şener, s. 11.

39 Şener, s. 8; Onur Sarı, "Yapay Zekânın Türk Fikri Mülkiyet Hukuku'na Göre Korunması", *İzmir Barosu Dergisi*, C. 85, S. 1, (2020), s. 105; Halil Çonkar, "Dijital Tek Pazarda Telif Hakkı ve Bağlantılı Haklar", içinde *Türk Hukukunun Avrupa Birliği Hukukuna Uyumu Özel Hukuk - Acquis Communautaire'in Alınması - Açıklamalar, Değerlendirmeler, Öneriler*, editör Arslan Kaya ve diğerleri, (İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınevi, 2020), s. 686 dn.6.

40 Şener, s. 8.

3.1. Özgünlük Taşıyan Veri Tabanlarına Sağlanan Hukuki Koruma

İçeriğinin seçilmesi ve düzenlenmesi fikri bir yaratıcılığa dayanan ve çeşitli vasıtalarla erişilebilir olan eser⁴¹, veri, materyalleri içeren derlemelerin özgünlük taşıyan veri tabanı olduğu ifade edilmektedir⁴². FSEK 6. madde 11. fıkra hükmüne göre sahibinin hususiyetini taşıyan veri tabanları, içeriğinde derlediği eser sahibinin haklarına zarar vermemek şartıyla⁴³ eser sayılır⁴⁴. FSEK'e 1995 yılında eklenen m. 6/11 hükmündeki "hususiyet" in, verilerin tasnifi ve biçimlendirilmesinde aranması gerektiği, içeriklerinin düzenlenmesi ya da seçim nedenine göre eser sahibinin fikirsal yaratıcılığının ürünü olarak ortaya çıktığı ifade edilmektedir⁴⁵.

Erişilebilir olma ifadesi ise 2001 yılında eklenmiştir. Erişilebilirlik, aracın formu fark etmeksizin verilere bireysel olarak erişebilme şeklinde yorumlanmalıdır⁴⁶.

Buna göre veri tabanları

- Veri ve materyalleri derleme (koleksiyon ya da bağımsız materyallerden oluşan bir içeriğin varlığı)
- Belirli bir maksada göre ve özel bir plan dahilinde oluşturulma (sistematik ya da metodolojik bir yöntemle oluşturulma)
- Bağımsız olarak erişilebilir olma özelliklerini taşımalıdır⁴⁷.

41 *İşlenmeler ve derlemeler* kenar başlıklı FSEK 6. maddenin 6. ve 7. bentlerinde eser derlemelerinin düzenlendiği, bunların telif korumasından faydalanmadığı, veri tabanlarının düzenlendiği 11. bentte ise veri ve materyaller denilmesi dolayısıyla ancak veri ve materyaller ifadesinin geniş yorumlanması halinde eser derlemelerine veri tabanı koruması sağlanabileceği görüşü için bkz: Şener, s. 30-31.

42 Ateş, *Veri Tabanları*, s. 60-61. Fikri yaratıcılık unsurunun veri tabanının bütününde değil, içeriğinin seçilip derlenmesinde aranması gerektiği yönünde bkz: Şener, s. 17.

43 Zarar vermeme şartının madde metnine eklenmesi, asıl esere zarar verilmesi halinde eser sahipliğinden kaynaklanan hakların zaten devreye gireceği, bu yüzden zarar vermeme kriterinin işleme olarak addedilmeye şart oluşturulmaması gerekçesiyle öğretide Kılıçoğlu tarafından eleştirilmektedir. bkz: Kılıçoğlu, s. 153.

44 "İşliyenin hususiyetini taşıyan işlemlerin bu Kanun'a göre eser addolunduğu hakkında bkz: Hirsch, s. 57. Bkz: Ateş, *Fikri Hukukta Eser*, s. 360.

45 Beşiroğlu, s. 158; Nal/Suluk, s. 181; Güneş, s. 100.

46 Nal/Suluk, s. 181.

47 Gervais, s. 1120-1121; Ateş, *Veri Tabanları*, s. 61-69; Şener, s. 29.

3.1.1. Unsurları

3.1.1.1. Bir İçeriğe Sahip Olma

Veri tabanının her şeyden önce içinde derlediği verilerin, bir içeriğinin bulunması gerekir. Bu veriler değinildiği üzere münferiden eser niteliğinde olan makale, şiir, resim, kısacası ilim, edebiyat, güzel sanat eseri olabileceği gibi eser niteliğini haiz bulunmayan diğer veri ve materyaller de olabilir⁴⁸.

Derleme olmaları nedeniyle veri tabanlarının içeriğinde barındırdığı her bir verinin/ögenin/materyalin bağımsız olması, bir diğerinden bağımsız olarak salt veri tabanı yoluyla erişilebilir olması gerekir⁴⁹.

Yine içerikteki verilerin aynı türden olmaları da gerekmez. Bir veri tabanında eser niteliğini haiz unsurların yanında eser niteliğinde olmayan unsurlar da bulunabilir⁵⁰. Bu unsurlar ilim, edebiyat, güzel sanat, musiki, sinema türünden olabilecekleri gibi bunların dışında bir türden de olabilir. Örneğin bir romanın okuyucularına kılavuzluk etmek üzere hazırlanan bir veri tabanında romanın geçtiği mekanlara dair resimleri, fotoğrafları, bu mekan ya da olayları konu alan şiirleri, romanda bahsi geçen besteleri kategorileştirerek bünyesinde barındıran bir veri tabanı oluşturulması mümkündür. Ayrıca belirtmek gerekir ki veri tabanının içerisinde eser (başkalarına ait fikri ürün) barındırması halinde, eser sahibinden eserinin veri tabanında yer alması için izin alınması gerekir⁵¹.

Eğer bir veri tabanı bünyesinde yalnızca eser statüsüne tabi unsurlar barındırıyorsa bu veri tabanı derleme eser kapsamında değerlendirilmektedir⁵². Bunun geniş anlamda veri tabanı olmakla beraber “*belli bir maksada göre ve hususi bir plan dahilinde seçme ve toplama eserler tertibi*” teşkil etmesi nedeniyle FSEK m. 6/7 kapsamına daha uygun düştüğünün altı çizilmiştir⁵³.

Peki, içinde birden fazla eser, veri ya da materyal bulunduran her derleme veri tabanı olarak nitelendirilebilecek midir? Diğer bir deyişle veri tabanının derlediği unsurların nicelik olarak asgari bir sınırı var mıdır? Bu konuda, seçkilerin bir veri tabanı olabilmesi için ilgili alandaki verilerin büyük

48 Ateş, Veri Tabanları, s. 61.

49 Gervais, 1120; Ateş, s. 61.

50 Ateş, Veri Tabanları, s. 61.

51 Yavuz (Alıca/Merdivan), s. 173.

52 Ateş, Veri Tabanları, s. 62.

53 Ateş, Veri Tabanları, s. 62.

bir kısmını derlemiş olması gerektiği ifade edilmektedir⁵⁴. Nitekim Bern Sözleşmesi ve WIPO Fikri Mülkiyet Anlaşması'nda yer almayan, yeni nesil bir koruma türü olan *sui generis* hak teorisinin temelinde hususiyet bulunmadığı için korunmaya değer görülen şey çaba/sermayedir⁵⁵. Bu nedenle belli bir konudaki verileri kategorize ederek insanlığın kullanımına sunan seçkinin gerçek bir fayda sağlayabilmesi kapsamına, kapsamı da gösterilen çabaya ve içerikle ilgili verilerin fazlalığına bağlıdır.

3.1.1.2. İçeriğin Seçilip Derlenmesinde Hususiyet Bulunması

Yukarıda ele alınan uluslararası metinlerde de belirtildiği üzere, özgün veri tabanlarında esas unsur, seçilmesinin ya da derlenmesinin fikri bir yaratıcılığın ürünü olmasıdır. Yani hususiyet, verilerin seçilmesinde ya da derlenmesinde kullanılan yöntemde ortaya çıkmaktadır. Bu yaratıcılığın veri tabanının kendisinde değil, mezkûr uluslararası metinlerin tamamında olduğu gibi derlemeye konu verilerin seçilmesi ve ya derlenmesi unsurunda aranması gerekir⁵⁶. İçeriğin seçilmesi, veri tabanının hizmet ettiği amaç doğrultusunda hangi öğeleri barındıracağına ilişkin yapıla seçme ve seçilen öğeleri temin etme, kullanıma hazır hale getirme süreçlerini kapsar⁵⁷. Derleme ise seçilen eserlerin hangi ölçüt ve metodolojiye göre bir araya getirilip sunulacağına ilişkin süreci ifade eder⁵⁸.

Bir derlemenin veri tabanı sayılabilmesi için ele alınan ilk kriterde, sunulan verinin nicelik itibarıyla alana dair verileri büyük ölçüde barındırması gerektiği ifade edilmişti. Bununla birlikte, örneğin Avrupa ülkelerinde fikri mülkiyet hukukuna dair verilmiş tüm mahkeme kararlarını barındıran bir veri tabanı, alandaki tüm yazını barındırmasına rağmen özgün kabul edilmemektedir. Çünkü, toplanan verilerin belirli bir düşüncenin ürünü olan bir yöntemle oluşturulmuş olması gerekir. Yukarıdaki örnek üzerinden gidilecek olursa, oluşturulan veri tabanının dava türlerine göre ayırmak

54 Ateş, Veri Tabanları, s. 64.

55 Suluk/Orhan, s. 267; Ateş, Veri Tabanları, s. 64.

56 Suluk/Orhan, s. 269; Ateş, Veri Tabanları, s. 65. Özgün veri tabanı olarak addedilebilme için içeriğin seçilip derlenmesinde hususiyet koşulu aranmaktadır. Fakat gerek telif korumasına tâbi özgün veri tabanlarında gerekse de *sui generis* korumaya tâbi özgün olmayan veri tabanlarında düzenlemenin sistematik olması gerekmektedir. Diğer bir deyişle bir veri tabanından söz edebilmek için içeriğe erişimde kolaylık sağlayan yöntemlerin kullanılmış olması gerekir. Bkz: Şener, s. 33.

57 Şener, s. 38.

58 Şener, s. 39.

suretiyle, dava değerine göre, oy birliği ile verilen kararlara göre ayrılarak dan seçerek ya da ülkelere göre sınıflandırarak yahut kronolojik bir sıralamayla a göre oluşturulması gibi durumlarda, veri tabanına hususiyet sağlanacaktır.

Acaba hususiyetin verilerin hem seçilmesi hem derlenmesinde mi aranması gerekir yoksa bunlardan yalnızca birinde hususi bir planın bulunması, veri tabanının özgün sayılması için yeterli midir?

Verilerin seçilmesi, belirlenen maksat dahilinde hangi verilerin sunulacağına dair yapılan seçme işlemidir. Derleme ise seçilen verilerin kullanıcıya ne şekilde sunulacağına dair yapılan tercihtir. Uluslararası metinlerde seçme ve derleme işlemleri arasında veya bağlacı kullanılmıştır. FSEK m. 6/11'de ise seçilip derleme şeklinde bir ifade tercih edilmiştir. Her ne kadar AB Direktifinde hususiyetin seçme ya da derlemenin birinde olması veri tabanının özgün olması için yeterliyse de yürürlükteki Türk mevzuatı açısından bu yorumu yapmak madde lafzında hem seçilme hem de derleme eylemlerinin bir arada kullanılmış olması nedeniyle mümkün değildir. Bu durum kanun koyucunun dikkatsizliğinden kaynaklanıyor olabilir. Nitekim pozitif düzenleme, AB Direktifi ile uyumlu da değildir fakat kanunda bir değişiklik yapılmadığı takdirde bir veri tabanının özgün sayılması için verilerin hem seçilmesinin hem de derlenmesinin bir yaratıcılık ile gerçekleşmesi gerekir⁵⁹. Öğretide, iki kriterden yalnızca birinde bile hususiyet bulunması halinde veri tabanının korunması gerektiğini ifade eden görüşler de bulunmaktadır⁶⁰.

3.1.1.3. Bağımsız Olarak Erişilebilir Olma

Veri tabanının ne formda olduğunun hukuki koruma statüsünü değiştirmedeği ifade edilmişti. Bununla birlikte verilerin sanal, elektronik, fiziki vb. bir ortamda bulunması ve kullanıcıları tarafından münferiden erişilebilir bir formata sahip olması gerekir⁶¹. Veri tabanı içeriğindeki eser, veri ve materyaller tek başına bir değer ifade ediyor olmalı ve veri tabanından biri eksildiğinde diğerinin bilgilendirici özelliğine halel gelmemelidir⁶².

59 Ateş, Veri Tabanları, s. 68.

60 Ateş, Veri Tabanları, s. 69; Şener, s. 38.

61 Ateş, Veri Tabanları, s. 69-70.

62 Romain Meys, "Data Mining Under the Directive on Copyright and Related Rights in the Digital Single Market: Are European Database Protection Rules Still Threatening

Dolayısıyla örneğin içerisinde yargı içtihatlarının, mevzuatın, makale ve kitapların derlendiği bir hukuk veri tabanında kullanıcının aradığı bir yargı kararına diğer metinlerden ayırt edilebilir şekilde erişebilmesi, veri tabanı açısından aranan bağımsızlık unsurunu karşılayacaktır⁶³. Erişilebilirlik, bir veri tabanı kullanıcısının veri tabanında aradığı içeriğe makul bir süre içerisinde ulaşabilmesini gerektirir⁶⁴. Elektronik veri tabanlarında arama çubuğu vasıtasıyla, matbu veri tabanlarında ise fihrist, kılavuz, içindekiler tablosu gibi vasıtasıyla erişilebilirlik temin edilebilir⁶⁵.

3.1.2. Özgün Veri Tabanlarına Sağlanan Hukuki Korumanın Kapsamı

Özgünlük taşıyan veri tabanlarına FSEK kapsamında eser koruması sağlanmaktadır⁶⁶. Nitekim bu özgünlük, diğer bir deyişle sahibinin hususiyeti, eser sayılmanın alameti farikası olan “kişisel ve fikri yaratım”ın⁶⁷ kendisidir. Fakat FSEK m. 6/11’de açıkça belirtildiği üzere veri tabanına

the Development of Artificial Intelligence?”, GRUR International, C. 69, S. 5, (2020), s. 458; Şener, s. 29. Yazarlar veri tabanının bağımsız eser, veri ve materyallerden oluşması unsuru ile tek tek erişim unsurunu birbirinden ayrı değerlendirmektedir.

63 Bağımsızlık unsurunun veri tabanındaki diğer verilere bağlı olmama yönünde yorumlanmasının isabetli olmadığına dair bkz: Şener, s. 30.

64 Şener, s. 34.

65 Meys, s. 459.

66 Ateş, s. 72. Nitekim Yargıtay’ın bir kararında bu husus net bir şekilde ortaya konulmuştur: “FSEK.nun 1/B ve 6/11. maddesine göre, veri tabanları derleme eser olarak kabul edilmiştir. Bir veri tabanının derleme eser sayılmasını sağlayan asıl unsur veri ve materyallerin seçilme ve derleme biçimidir. Nitekim FSEK.nun 6/11. maddesine göre, belli bir maksada göre ve hususi bir plan dâhilinde verilerin ve materyallerin seçilip derlenmesi sonucu ortaya çıkan ve bir araç ile okunabilir veya diğer biçimdeki veri tabanları derleme eser olarak korunur. Ancak, burada sağlanan koruma veri tabanı içinde bulunan veri materyallerin korunması için genişletilemez. Veri tabanında kullanılan veriler ve materyaller herhangi bir şekilde elde edilmiş herkesin kullanımına açık bilgiler olabileceği gibi FSEK’nda sayılan eser türlerinden birisine de dâhil olabilirler.

Kullanılan verilerin FSEK’na korunan eser türlerinden birisini oluşturması halinde, veri tabanı üzerinde hak sahipliğinin kazanılması için istifade edilen eserin sahibinin haklarına zarar getirmemek şartıyla oluşturulması ve derleyenin hususiyetini taşıması gereklidir. Veri tabanları üzerinde derleme eser sahipliği için zorunlu olan hususiyet şartı ise, kullanılan verilerin ve materyallerin seçilip derlenmesi biçimidir. Sonuçta asıl olan koruma, koşulları oluştuğunda veri ve materyallerin FSEK.nun 6/11. maddesi anlamında seçilip derlenmesi yoluyla oluşturulan “veri tabanı üzerindeki derleme eser sahipliğidir” Yargıtay, 11. HD. 2005/3506 E. 2006/4425 K. 13.04.2006.

67 Mustafa Aksu, *Bilgisayar Programlarının Fikri Mülkiyet Hukukunda Korunması*, (İstanbul: Beta, 2016), s. 69.

sağlanan koruma, veri tabanının bünyesindeki eser, veri ya da materyallere kısacası veri tabanının içeriğine teşmil edilemez⁶⁸. Veri tabanındaki eserler zaten FSEK'teki eser korumasından faydalanmaktadır. Eser niteliğinde olmayan veri ve materyallerin haksız kullanımı gündeme geldiğinde (içeriğin kopyalanması, yeniden yayınlanması, çoğaltılması gibi) veri tabanı sahibinin bu tecavüzlere karşı FSEK'in 66. maddesi ve devamında hukuki çarelere başvurma imkânı bulunmamaktadır⁶⁹.

FSEK'in 6. maddesinin 11. fıkrası kapsamında sahibinin hususiyetini taşıyan veri tabanları, FSEK'te eserin korunması için öngörülen genel süreye tabidir. Bu koruma, FSEK'in 27. maddesinin 1. fıkrası hükmü gereği eser sahibi yaşadığı müddetçe ve eser sahibinin ölümünden sonra yetmiş yıllık süreye tabidir⁷⁰. İlk eser sahibinin tüzel kişi olması durumunda ise veri tabanının alenileşmesi (kullanıma arzı) tarihinden itibaren yetmiş yıllık bir koruma süresi söz konusu olacaktır (m. 27/4).

3.2. Özgünlük Taşımayan Veri Tabanlarına Sağlanan Hukuki Koruma

Günümüzde veri tabanları ekseriyetle elektronik formdadır ve bunların büyük çoğunluğunun orijinallikten yoksun olması nedeniyle telif koruması söz konusu olmamaktadır⁷¹. Sahibinin hususiyetini taşımayan veri tabanları, bir yaratıcılığın ürünü olmamasına rağmen tasarımı ciddi bir emek ya da yatırımın bulunduğu, bu nedenle kendine özgü (*sui generis*) bir koruma tanınan veri tabanlarıdır⁷². Özgün olsun ya da olmasın, veri tabanından söz edilebilmesi için gerekli olan *i. bir içeriğe sahip olma*, *ii. belirli bir maksada göre ve hususi bir plan dahilinde oluşturulmuş olma*, *iii. bağımsız olarak erişilebilir olma* kriterlerinin varlığı şarttır⁷³. Özgünlük taşıyan veri tabanlarına hukuki koruma sağlanmasının nedeni, tasarlanan sistemin

68 Öztan, s. 183; Bozbel, s. 74; Yavuz (Alica/Merdivan), s. 173; Ateş, Veri Tabanları, s. 70. Nitekim derleme eserlerde asıl eserle derleme arasında bir ilişki bulunması gerekme-
yip veri tabanlarında ise asıl esere bağlılık şartı hiçbir surette bulunmamaktadır. Bkz:
Mustafa Ateş, *Fikri Hukukta Eser Sahipliği*, (Ankara: Adalet Yayınevi, 2012), s. 171.

69 Ateş, Veri Tabanları, s. 70.

70 Suluk/Orhan, s. 268.

71 Meys, s. 459.

72 Gervais, s. 1120; Güneş, s. 100;

73 Şener, s. 29.

kendisinin bir hususiyet taşıması, başkalarının yararına sunulması itibariyle kendi başına fikri bir ürün olmasıdır⁷⁴. Özgünlük taşımayan veri tabanlarına sağlanan koruma ise alın teri teorisine dayanmaktadır. Yani burada her ne kadar orijinal, yaratıcı, hususiyet taşıyan bir yön bulunmasa da sisteme dahil edilen verilerin seçilmesi, veri tabanının amacına uygunluğunun ve alaka düzeyinin doğrulanması ve ne şekilde sunulacağı hususunda emek harcanmaktadır⁷⁵. Normalde uzun uğraşlar sonucu erişilebilen veriler, *sui generis* korumaya konu veri tabanının metodu sayesinde veriye ulaşımı kolaylaştırmakta, bunu yaparken de bilhassa tasarlayanın kendisinin uzun uğraş ve sermaye sarf etmesiyle vücut bulmaktadır⁷⁶. Telif koruması doğrudan eser sahibine tanınırken *sui generis* koruma ilgili yatırımı yapma riskini alan, inisiyatif alan kişiye⁷⁷ tanınmaktadır. Sahibinin hususiyetini taşımayan veri tabanlarına sağlanan hukuki koruma, Türk hukukunda kaynağını FSEK Ek madde 8'den almaktadır.

FSEK Ek madde 8 de 96/9 sayılı Direktife uyum sağlamak maksadıyla Kanun'a 2004 yılında eklenmiştir. İçeriğinin seçilmesi ve düzenlenmesinde sahibinin hususiyeti bulunmayan fakat veri tabanı yapımcısının ekonomik, kültürel ve emek sermayesine dayanan veri tabanları, özgün olmamalarına rağmen mezkûr yatırım nedeniyle kendine özgü bir korumaya kavuşturulmuşlardır⁷⁸. Koruma sayesinde veri tabanı yapımcısı veri tabanının tamamı ya da bir kısmı üzerinde tekel yetkisine sahip olur⁷⁹.

Bu korumadan faydalanabilmesi için veri tabanının içeriğinin oluşturulmasında, sunumunda ve doğrulanmasında veri tabanı yapımcısı tarafından esaslı bir yatırım yapılmış olması gerekmektedir⁸⁰. Yatırım yalnızca ekonomik veçhesiyle düşünülmemeli, veri tabanı için harcanan mesai, yapılan çalışmalarda sarf edilen insan gücü gibi hususlar da yatırım olarak değerlendirilmelidir⁸¹.

74 Ateş, Veri Tabanları, s. 49-50.

75 Meys, s. 460.

76 Suluk/Orhan, s. 266; Ateş, Veri Tabanları, s. 50.

77 Gervais, s. 1122.

78 Nal/Suluk, s. 181; Güneş, s. 100

79 Güneş, s. 101.

80 Güneş, s. 101; Ateş, Veri Tabanları, s. 74.

81 Lavenue, s. 44, 48; Ateş, Veri Tabanları, s. 74.

İçerik kavramı veri tabanı için üzerinde sürekli durulan bir kavramdır. Çalışmamızda da sık sık kullanılan içerik kelimesi veri tabanının sağladığı materyallerin içeriği olmayıp bizzat veri tabanının sunduklarıdır. Dolayısıyla veri tabanının içeriğinin oluşturulması da içindeki materyallerin oluşturulması olmayıp halihazırda mevcut olan bu materyallerin veri tabanı içerisine seçilmesi ve toplanmasıdır⁸². Yatırımın da verinin değil veri tabanının üretilmesine yapılması gerekir⁸³.

3.2.1. Özgün Olmayan Veri Tabanlarına Sağlanan Hukuki Korumanın Kapsamı

Kanun, sahibinin hususiyetini taşımayan veri tabanları için veri tabanını sahibine

- İçeriğin önemli bir kısmının veya tamamının herhangi bir araç ile herhangi bir şekilde sürekli veya geçici olarak başka bir ortama aktarılması,
- İçeriğin önemli bir kısmının veya tamamının herhangi bir yolla dağıtılması, satılması, kiralanması veya topluma iletilmesi

halinde FSEK m. 72/3'te öngörülen tecavüzü gerçekleştiren hakkında ceza takibatta bulunma hakkını tanımıştır.

İçeriğin önemli bir kısmından kastın ne olduğu Kanun'da belirtilmemiştir. Önemli bir kısım, nicelik olarak veri tabanının bütününe göre yapılacak bir değerlendirme ile somut olaya göre tespit edilebilecektir⁸⁴. Fakat örneğin başka bir ortama aktarılan, dağıtılan, satılan, kiralanana veri tabanı içeriği kısmı, esasen veri tabanının yüzdelerinde çok büyük bir dilimine tekkabül etmese fakat yatırımın büyük bir kısmının bu dilime yapılmış olsa, bu durumda da nitelik olarak içeriğin önemli bir kısmı ihlal edilmiş olacaktır⁸⁵.

Başka ortama aktarma, veri tabanı içeriğinin tamamının ya da önemli bir kısmının kopyalanarak USB belleğe, hard diske, CD'ye aktarılması ya da yazıcı ile çıktısının alınması şeklinde somutlaştırılabilir⁸⁶. İçeriğin önemli

82 Gervais, s. 1132; Ateş, Veri Tabanları, s. 74.

83 Ateş, Veri Tabanları, s. 74.

84 ATAD, C- 203/02, para. 70, <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=C-203/02>, Erişim: 31.12.2023; Lavenue, s. 53; Ateş, Veri Tabanları, s. 77.

85 Lavenue, s. 53; Ateş, Veri Tabanları, s. 78.

86 Şener, s. 132; Meys, s. 461.

bir kısmının veya tamamının herhangi bir yolla dağıtılması, satılması, kiralanması veya topluma iletilmesi ise yeniden kullanım (re-utilisation) olarak adlandırılmakta ve *sui generis* veri tabanı sahibine bu eylemleri yasaklama hakkı vermektedir⁸⁷.

FSEK m. 66 vd. maddelerindeki hakların sahihinin hususiyetini taşımayan veri tabanı sahipleri için geçerli olmadığı öğretide savunulur⁸⁸. Bu halde veri tabanı yapımcısı ancak genel hükümlere başvurarak hak talep edebilecektir. Sahiplikten bahsetmişken 96/9 sayılı Direktifte özgün veri tabanlarında eser sahibi veri tabanını meydana getiren kişidir. Bu kişi Direktif m. 4 uyarınca gerçek kişiler olup üye ülkelerin hukukunun cevaz vermesi halinde tüzel kişiler de eser sahibi statüsünü kazanabilecektir⁸⁹.

Sahibinin hususiyetini taşımayan veri tabanları FSEK Ek madde 8 kapsamında alenileşmesinden itibaren 15 yıl süre ile korumadan faydalanacaktır⁹⁰. Bununla birlikte veri tabanları zaman içerisinde güncellenmektedir. Yapılan değişikliklerin, ekleme ve çıkarmaların veri tabanı için esaslı bir değişiklik getirmesi ve büyük bir yatırım sonucu ortaya çıkması halinde koruma süresi güncellenmenin alenileşmesinden itibaren yeniden başlayacaktır⁹¹.

3.3. Korumanın İstisnaları

Veri tabanlarına sağlanan hukuki korumanın hangi hallerde susacağı, yani korumanın istisnaları 96/9 sayılı Direktifte belirtilmiş olmakla beraber FSEK'te gösterilmemiştir⁹². Direktife göre veri tabanının kamuya sunulmuş yani alenileşmiş olması halinde içeriğinin önemli bir kısmının ya da tamamının veri tabanı yapımcısının izni olmasa bile şahsi kullanım, eğitim-öğretim, bilimsel araştırmalar için başka bir ortama aktarılabilir ya da yeniden kullanılabilir⁹³. Fakat kişisel kullanım yalnızca elektronik

87 Şener, s. 133.

88 Ateş, Veri Tabanları, s. 80.

89 Ateş, *Eser Sahipliği*, s. 20.

90 Güneş, s. 102.

91 Güneş, s. 102; Ateş, s. 81.

92 Ateş, Veri Tabanları, s. 79.

93 Gervais, s. 1124; Sganga, s. 103; Ateş, Veri Tabanları, s. 79. “*Yapı İşleri birim Fiyat ve Tarifeleri 2001 başlıklı kitabın 5846 sayılı FSEK 6/11 maddesi uyarınca belli bir maksada göre ve hususi bir plan dahilinde verilerin ve materyallerin seçilip derlenmesi sonucu ortaya çıkan veri tabanı niteliğinde olmasına karşın somutu uyumsuzlukta, davalı işyerinde yapılan çoğaltmanın müşterinin siparişi üzerine bir nüsha ile sınırlı olmasına ve davalının*

olmayan veri tabanları için istisna tutulmuştur. Elektronik veri tabanlarının kişisel kullanım amacıyla da olsa başka bir ortama aktarılması ya da yeniden kullanılması ihlal oluşturmaktadır.

Bir diğer istisna ise kamu güvenliği, adli ya da idari bir amaç için veri tabanlarının kullanılmasıdır⁹⁴.

96/9 sayılı Direktifte, *Avrupa Parlamentosu ve Konseyinin (AB) 2019/790 sayılı Dijital Tek Pazarda Telif Hakları ve Bağlantılı Haklara İlişkin ve 96/9/EC ve 2001/29/EC sayılı Direktifleri Tadil Eden Direktifiyle*⁹⁵ yapılan değişiklikle birlikte özgün veri tabanlarını korumaya yönelik yasaklanan eylemlerin istisnalarını içeren madde olan 6. Maddenin (b) bendine “2019/790 sayılı Direktifle öngörülen istisnalar ve sınırlamalar saklı kalmak kaydıyla” ibaresi eklenmiştir. 2019/790 sayılı Direktifin 3. maddesinin 1. fıkrası ile araştırma kuruluşları ve kültürel miras kurumlarına, bunların hukuka uygun olarak erişim sağladıkları eser ve materyalleri bilimsel araştırma ve metin ve veri madenciliği amacıyla çoğaltabilmeleri ve başka ortama aktarabilmeleri imkânı getirilmiştir.

Özgün olmayan veri tabanlarına sağlanan *sui generis* korumaya istisna getiren 9. maddenin (b) bendine de aynı şekilde “2019/790 sayılı Direktifle öngörülen istisnalar ve sınırlamalar saklı kalmak kaydıyla” ibaresi ilave edilmiştir. Getirilen istisnalar *i. materyallerin metin ve veri madenciliği için kullanılması, ii. eserlerin ve diğer materyallerin dijital ve sınır aşan öğretim faaliyetlerinde kullanılması ve iii. kültürel mirasın korunması* olmak üzere üç durumu kapsamaktadır⁹⁶.

FSEK’te de benzer muafiyetlerin öngörülmesi AB hukukuna uyumun sağlanması ve veri tabanı sahipleriyle veri kullanıcıları arasındaki menfaat dengesinin sağlanması adına isabetli olacaktır.

anılan kitabı sipariş almadan, önceden çoğaltarak satışa sunduğunun da iddia ve ispat edilememiş bulunmasına göre davacı vekilinin temyiz itirazları yerinde değildir.” Yargıtay 11. H.D. 2007/957 E. 2008/2343 E. 28.02.2008 sayılı kararı.

94 Güneş, s. 102; Gervais, s. 1124; Ateş, Veri Tabanları, s. 79.

95 Direktif metni için bkz: Directive (EU) 2019/790 of the European Parliament and of the Council of 17 April 2019 on copyright and related rights in the Digital Single Market and amending Directives 96/9/EC and 2001/29/EC, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32019L0790>

96 Çonkar, s. 686.

4. Teknolojik Gelişmelerin Veri Tabanlarına Sağlanan Hukuki Koruma Alanında Doğurduğu Yeni Sorular

Öğrenme yetisi olan ve bu sayede analiz ettiği verileri değerlendirerek tahmin, içerik, öneri ve karar gibi çıktılar üretebilen bir teknoloji olan yapay zekanın⁹⁷ gelişimi için ciddi miktarda veriye ihtiyaç duyulmaktadır. Yapay zekâ veri madenciliği yaparken öncelikle hazırlık sürecinde birçok kaynaktan ilgili bulduğu verileri tanımlamakta ve gerekirse kopyalamakta, devamında elde ettiği veriler arasındaki korelasyonu değerlendirmekte ve sonuç çıktısını ortaya koymaya yönelik yeniden düzenleme adımlarını takip etmektedir⁹⁸. Veri madenciliği konusunda veri tabanı korumasına getirilen istisnalara *Korumanın İstisnaları* başlığında değinildiği üzere AB kanun koyucusu kâr amacı gütmeyen araştırmalar için veri tabanı madenciliğine özel istisnalar getirmiştir. Öte yandan bu istisnaların yapay zekâ endüstrisinin gelişimi için yeterli olmadığı ve kapsamının genişletilmesi gerektiği savunulmaktadır⁹⁹.

Bir diğer soru da yapay zekâ üretimi veri tabanlarının hukuki korumaya tabi olup olmadığıdır. 96/9 sayılı AB direktifinin 3. maddesinde veri tabanı sahibinin gerçek kişi ya da kişiler topluluğu olabileceği belirtilmiş, üye devletlerin mevzuatlarında öngörmeleri durumunda tüzel kişilerin de veri tabanı sahibi olabilecekleri ifade edilmiştir. Hukuki anlamda kişiliği olmayan yapay zekânın mevcut düzenlemeler karşısında veri tabanı sahipliği tartışmalıdır¹⁰⁰. Önceleri makine tarafından üretilen veri tabanlarına hukuki koruma sağlanmaması yönünde benimsenen yaklaşım Alman Federal Mahkemesi'nin Autobahnmaut kararıyla *sui generis* koruma

97 Avrupa Birliği Yapay Zekâ Kanunu metni bkz: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2024-0138-FNL-COR01_EN.pdf

98 Meys, s. 456.

99 2019/970 sayılı Direktifle veri tabanlarına sağlanan korumanın istisnaları genişlemişse de asıl kuralın kişisel olmayan verilerin serbest dolaşımı olması ve herkes tarafından erişilebilir olması nedeniyle istisnaların kapsamının halen yetersiz olduğu öne sürülmektedir. Günümüzde yapay zekânın da veri üretimindeki büyük rolü göz önüne alınarak istisnaların yalnızca kâr amacı gütmeyen kuruluşlara değil yapay zekâ geliştiren KOBİ'ler ve start-up'lara da uygulanması tavsiye edilmektedir. bkz: Meys, s. 473.

100 bkz: Firas Massadeh ve diğerleri, "The Legal Protection of Artificial Intelligence Generated Work: The Argument for Sui Generis Over Copyright", *Corporate Law & Governance Review*, C. 6, S. 1, (2024), s.53.

sağlanabileceği şeklinde yumuşamaya başlamıştır¹⁰¹. Yapay zekanın eser sahipliği konusundaki tartışmalarda fikrî yaratıcılığın insana özgü olması nedeniyle yapay zekâ üretimi çıktılarına eser koruması verilemeyeceğini savunan romantik ekolün yanında yapay zeka vasıtasıyla bilgi endüstrisinin gelişimi ve yatırımları desteklemek için gerekirse yapay zekaya kişilik tanınmasını savunan, bu kapsamda bir *sui generis* koruma daha öngörülebileceğini ifade eden reformist ekol ve yapay zekânın meydana getirdiği fikrî ürünler üzerinde düzenlemeleri yapan kişilere eser sahipliği ya da hak sahipliği verilmesini savunan modernist ekol de bulunmaktadır¹⁰².

Blokszinciri veri tabanının veri tabanı korumasından faydalanıp faydalanamayacağı meselesinde ise teknik dizaynın birbirine bağlı bloklardan üzerine kurulu olması nedeniyle bağımsızlık unsurunun sağlanamayacağı, bu nedenle mevcut hukuki rejimlere göre veri tabanı koruması kapsamında kalamayacağı savunulmaktadır¹⁰³.

Sonuç

FSEK'te veri tabanları için öngörülen hukuki koruma, 96/9 sayılı Direktif doğrultusunda sahibinin hususiyetini taşıyan ve sahibinin hususiyetini taşımayan veri tabanları olarak ikili bir ayrım ile sağlanmaktadır. İlk türdeki özgün veri tabanlarına eser koruması sağlanırken özgün olmayan ikinci türdeki veri tabanlarına *sui generis* nitelikte bir hukuki koruma bahşedilmiştir. WIPO Fikri Mülkiyet Anlaşması, Bern Sözleşmesi ve TRIPs'teki düzenlemenin aksine özgün olmayan veri tabanları için de bir koruma öngörülmüş olması belirli bir emek ve sermayenin karşılığının sağlanması açısından önemlidir. Veri tabanlarına ilişkin hukuki koruma mevzuatımıza AB'ye uyum süreci kapsamında 1995 yılında dahil edilmişse de Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki veri tabanlarına ilişkin hükümler AB Direktifi ile birebir uyumlu değildir.

101 bkz: Huemer, s. 6; Matthias Leistner, "Big Data and the EU Database Directive 96/9/EC: Current Law and Potential for Reform", SSRN, s. 18, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3245937#paper-citations-widget, Erişim: 31.06.2024.

102 Ekoller için bkz: Hasan Kadir Yılmaztekin, *Yapay Zekanın Eser Sahipliği*, (Ankara: Adalet Yayınevi, 2021), s. 217-221.

103 Ari, s. 539.

Bu noktada 1B tanım maddesinde veri tabanlarına yönelik bir tanım getirilmesi, FSEK m. 6/11 ve Ek madde 8'deki ayrımların korunması, özgün olmayan veri tabanlarının koruma istisnalarının 96/9 sayılı Direktifteki (2019/270 sayılı Direktifteki istisnalar dikkate alınarak) gibi açıkça hüküm altına alınması mevzuatımızı geliştirecektir.

Veri tabanı direktifinin ve FSEK'e bu Direktif doğrultusunda kazandırılan hükümlerin 90'lı yılların teknolojik durumu göz önüne alınarak ihdas edilmiş olması, bu mevzuatı günümüzde veri tabanlarıyla ilişkili birtakım sorulara cevap vermeye elverişsiz bırakmaktadır. Teknoloji alanındaki dönüşüm hukuk alanındaki revizyonları zorunlu kılmaktadır. Veri tabanlarının kullanıcılarının, veri madenciliği gibi nedenlerle makineler ya da yapay zekâ olması yahut doğrudan veri tabanını yapay zekâ teknolojilerinin üretmesi durumunda, veri tabanının içeriğinin yeniden kullanılması ve eser sahipliği gibi güncel sorulara cevap verecek nitelikte bir mevzuat revizyonu gereklidir.

Kaynakça

- Aksu, Mustafa. *Bilgisayar Programlarının Fikri Mülkiyet Hukukunda Korunması*. İstanbul: Beta, 2016.
- Alejandre, Gemma Minero. "Overview of Databases Protection, after Two Decades of Discussions and Regulations. An International Approach." *Humanités Numériques* içinde, yazar Arnaud Latil Alexandra Bensamoun. Paris: Mare & Martin, 2015.
- Ari, Ihsu Erdem. "Blockchain as a database—proposal for a new test for the criterion of 'independence' in the legal definition of a database for the purposes of copyright and the sui generis right." *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, C. 19. S. 6. (2024).
- Ateş, Mustafa. "Veri Tabanlarının Hukuki Koruması." *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2006.
- Ateş, Mustafa. *Fikri Hukukta Eser*. Ankara: Turhan Kitabevi, 2007.
- Ateş, Mustafa. *Fikri Hukukta Eser Sahipliği*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2012.
- Ayiter, Nüşin. *Hukukta Fikir ve Sanat Ürünleri*. Ankara: S Yayınları, 1981 .
- Beşiroğlu, Akın. *Fikir Hukuku Dersleri*. Denizli: Arıkan, 2006.
- Bozbel, Savaş. *Fikir ve Sanat Eserleri Hukuku*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2012.
- Çonkar, Halil. "Dijital Tek Pazarda Telif Hakkı ve Bağlantılı Haklar." *Türk Hukukunun Avrupa Birliği Hukukuna Uyumu Özel Hukuk - Acquis Communautaire'in Alınması - Açıklamalar, Değerlendirmeler, Öneriler* içinde, yazar Arslan Kaya, Baki İlkey Engin, Ali Pahlı, Şehriban İpek Aşıkoğlu ve Elif Oğuz Şenesen, 683-714. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınevi, 2020.
- Erdil, Engin. *Fikir ve Sanat eserleri Hukukunda İşlenme Eserler*. İstanbul: Beta, 2003.
- Gervais, Daniel J. "The Protection of Databases." *Chicago-Kent Law Review*, 2007.
- Güneş, İlhami. "Uygulamada Hususiyet İçeren Veri Tabanlarının Korunması ve Sui Generis Koruma." *Terazi Hukuk Dergisi*, 2018.
- Hirsch, Ernst E. *Hukuki Bakımdan Fikri Say*. İstanbul: İktisadi Yürüyüş Matbaası ve Neşriyat Yurdu, 1943.
- Huemer, Marie-Astrid. Briefing - Revision of Directive 96/9/EC on the legal protection of databases. European Parliament, 2021.
- İktisadi Kalkınma Vakfı. *Açılan Müzakere Fasıllarında Ne Durumdayız?* İstanbul: Dünya Yayıncılık, 2016.
- Kılıçoğlu, Ahmet M. *Sınai Haklarla Karşılaştırmalı Fikri Haklar*. Ankara: Turhan Kitabevi, 2013.
- Lavenue, Lionel M. "Database Rights and Technical Data Rights: the Expansion of Intellectual Property for the Protection of Databases." *Santa Clara Law Review*, 1997.

- Massadeh, Firas , Fayez Alnusair, Mahdi Massadeh Ali Abdel, ve Mahmoud Ismail . “The Legal Protection of Artificial Intelligence generated Work: The Argument for Sui Generis Over Copyright.” *Corporate Law & Governance Review*, 2024.
- Merdivan, Levent Yavuz/Türkay Alica/Fethi, Levent Yavuz, Türkay Alica, ve Fethi Merdivan. *Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu Yorumu Cilt I*. Ankara: Seçkin, 2014.
- Meys, Romain. “Data Mining Under the Directive on Copyright and Related Rights in the Digital Single Market: Are European Database Protection Rules Still Threatening the Development of Artificial Intelligence?” *GRUR International*, 2020: 457-473.
- Öztan, Fırat. *Fikir ve Sanat Eserleri Hukuku*. Ankara: Turhan Kitabevi, 2008.
- Sarı, Onur. “Yapay Zekânın Türk Fikri Mülkiyet Hukuku’na Göre Korunması.” *İzmir Barosu Dergisi*, 2020.
- Sganga, Caterina. “Database Protection.” *Encyclopedia of Law and Data Science* içinde, yazar G.Comandé, 98-104. Edward Elgar, 2023.
- Suluk, Cahit, Rauf Karası, ve Temel Nal. *Fikri Mülkiyet Hukuku*. Ankara: Seçkin, 2023.
- Suluk, Cahit, ve Ali Orhan. *Uygulamalı Fikri Mülkiyet Hukuku*. Denizli: Arıkan, 2005.
- Şener, Yavuz Selim. *Fikri Mülkiyet Hukukunda Dijital Veri Tabanlarının Korunması*. Ankara: Adalet Yayınevi , 2013.
- Yavuz, Levent, Türkay Alica, ve Fethi Merdivan. *Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu Yorumu Cilt I*. Ankara: Seçkin, 2014.
- Yılmaztekin, Hasan Kadir. *Yapay Zekanın Eser Sahipliği*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2021.